

ЗАКОН за влизането, пребиваването и напускането на Република България на гражданите на Европейския съюз и членовете на техните семейства

Обн., ДВ, бр. 80 от 3.10.2006 г., в сила от датата на влизане в сила на Договора за присъединяване на Република България към Европейския съюз - 1.01.2007 г.

Глава първа

ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ

Чл. 1. (1) Този закон определя условията и реда, при които гражданите на Европейския съюз и членовете на техните семейства могат да влизат, пребивават и напускат Република България.

(2) Този закон се прилага и спрямо гражданите на държави - страни по Споразумението за Европейското икономическо пространство, гражданите на Конфедерация Швейцария и членовете на техните семейства, които не са граждани на Европейския съюз, Европейското икономическо пространство и Конфедерация Швейцария, които по силата на сключени международни договори с Европейския съюз имат право на свободно придвижване.

Чл. 2. Гражданин на Европейския съюз е лице, което е гражданин на държава - членка на Европейския съюз.

Чл. 3. Гражданите на Европейския съюз и членовете на техните семейства, които не са граждани на Европейския съюз, при пребиваването си в Република България имат всички права и задължения според българските закони и международните договори, по които Република България е страна, с изключение на тези, за които се изисква българско гражданство.

Глава втора

ПРАВО НА ВЛИЗАНЕ И НАПУСКАНЕ НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

Чл. 4. (1) Гражданин на Европейския съюз влиза и напуска територията на Република България с лична карта или паспорт.

(2) Член на семейството на гражданин на Европейския съюз, който не е гражданин на Европейския съюз, влиза и напуска територията на Република България с паспорт и виза, когато такава се изисква. Визата се издава при условия и по ред, определени от Министерския съвет, без заплащане на такси за обработването на документите и издаването на визата.

(3) Виза не се изисква, при условие че лицето по ал. 2 притежава карта за пребиваване, издадена от държава - членка на Европейския съюз.

(4) При влизане или напускане на Република България на член на семейството, който не е гражданин на Европейския съюз, не се поставя печат в паспорта му, при условие че представи карта за пребиваване на територията на държава - членка на Европейския съюз.

(5) Когато гражданин на Европейския съюз или член на семейството му, който не е гражданин на Европейския съюз, няма документите по ал. 1 и 2, преди да се предприемат действия по недопускане, му се предоставя възможност да получи необходимите документи или да удостовери чрез други средства, че притежава право на свободно придвижване.

Чл. 5. (1) Право на влизане, пребиваване и напускане на Република България по реда на този закон има и:

1. друг член на семейството, независимо от неговото гражданство, който не отговаря на определението по § 1, т. 1, буква "а" и който в държавата, от която идва, е лице на издръжка или е член на домакинството на гражданина на Европейския съюз, който има право на свободно придвижване, или в случаите, когато сериозни здравословни причини задължително изискват лична грижа за члена на семейството от страна на гражданина на Европейския съюз;

2. лицето, с което гражданинът на Европейския съюз има удостоверено фактическо съжителство.

(2) При влизане или пребиваване на лицето по ал. 1, т. 1 или 2 се извършва подробна проверка на личните обстоятелства. Отказът за влизане или пребиваване се мотивира и подлежи на оспорване по реда на Административнопроцесуалния кодекс.

Глава трета

ВИДОВЕ И СРОКОВЕ НА ПРЕБИВАВАНЕ

Чл. 6. (1) Гражданин на Европейския съюз пребивава в Република България с лична карта или паспорт за срок до три месеца.

(2) Член на семейството, който не е гражданин на Европейския съюз пребивава в Република България с паспорт за срок до три месеца от датата на влизане в страната.

Чл. 7. (1) Гражданин на Европейския съюз може да пребивава в Република България продължително или постоянно, за което му се издава удостоверение от Национална служба "Полиция".

(2) Продължителното пребиваване е за срок до пет години.

Чл. 8. (1) Удостоверението за продължително пребиваване се издава на гражданин на Европейския съюз, който отговаря на едно от следните условия:

1. работник е или е самостоятелно заето лице в Република България;

2. притежава здравна осигуровка и необходимите финансови средства за покриване на разходите по пребиваването си и тези на членовете на семейството му, без да са в тежест на системата за социално подпомагане; размерът на финансовите средства се определя с акт на Министерския съвет;

3. записан е в учебно заведение за обучение, включително и професионално обучение, и отговаря на условията по т. 2.

(2) Удостоверението за продължително пребиваване се издава и на член на семейството на гражданин на Европейския съюз, който представи:

1. лична карта или паспорт;

2. документ, който удостоверява, че е член на семейството или е във фактическо съжителство с гражданина на Европейския съюз.

(3) На лице по ал. 1, т. 1 се приравнява и лице, което вече не е работник или самостоятелно заето лице и е:

1. в състояние на временна неработоспособност поради заболяване или злополука;

2. регистрирано като безработно в дирекция "Бюро по труда", след като е работило повече от една година и е останало безработно или е прекратило дейност като самостоятелно заето лице;

3. регистрирано като безработно в дирекция "Бюро по труда" след прекратяване на договор със срок до една година или е останало безработно през първите дванадесет месеца след прекратяване на договор със срок над една година;

4. започнало професионално обучение, което:

а) е свързано с работата му, когато договорът му е прекратен по негово желание;

б) не е свързано с работата му, когато договорът му е прекратен от работодателя.

(4) В случаите по ал. 3, т. 3 лицето запазва статуса си на приравнено към ал. 1, т. 1 за срок от шест месеца, а по ал. 3, т. 4 - до приключване на професионалното обучение.

Чл. 9. (1) За издаване на удостоверение за продължително пребиваване гражданинът на Европейския съюз и членовете на семейството му, които са граждани на Европейския съюз, подават заявление до Национална служба "Полиция" в тримесечен срок от датата на влизане в Република България.

(2) Гражданинът на Европейския съюз прилага към заявлението:

1. лична карта или паспорт;
2. в случаите по чл. 8, ал. 1, т. 1 и 2 и ал. 3 - документи, които удостоверяват наличието на обстоятелствата, а по чл. 8, ал. 1, т. 3 - декларация;
3. документ за платена държавна такса.

(3) Членът на семейството на гражданин на Европейския съюз, който е гражданин на Европейския съюз, прилага към заявлението:

1. лична карта или паспорт;
2. документ, който удостоверява, че е член на семейството на гражданина на Европейския съюз;
3. документ за платена държавна такса.

(4) Удостоверението за продължително пребиваване се издава в деня на подаване на заявлението и съдържа пълните имена на лицето и датата на регистрация.

(5) При непълноти в документите по ал. 2 и 3 на лицето се определя седемдневен срок за отстраняването им.

(6) Ако в срока по ал. 5 лицето не отстрани допуснатите непълноти, органите на Национална служба "Полиция" мотивирано отказват издаването на удостоверение за продължително пребиваване.

(7) Отказът по ал. 6 подлежи на оспорване по реда на Административнопроцесуалния кодекс.

(8) При наличие на данни, от които може да се направи обоснован извод, че е нарушен режимът за пребиваване в Република България, органите на Национална служба "Полиция" могат да извършат последваща проверка на обстоятелствата по ал. 2 и 3.

Чл. 10. Член на семейството на гражданин на Европейския съюз, който не е гражданин на Европейския съюз, може да пребивава продължително или постоянно в Република България, за което му се издава карта за пребиваване.

Чл. 11. (1) Срокът на продължително пребиваване на лицето по чл. 10 се определя от срока на продължителното пребиваване на гражданина на Европейския съюз.

(2) Временни отсъствия до шест месеца в рамките на една година, отсъствия с по-голяма продължителност за задължителна военна служба, едно отсъствие поради уважителни причини за срок не повече от дванадесет последователни месеца или командироване в друга държава не засягат срока на продължителното пребиваване на лицето по чл. 10 .

Чл. 12. (1) Лицето по чл. 10 подава заявление до Национална служба "Полиция" за издаване на карта за продължително пребиваване, за което незабавно му се издава временно удостоверение.

(2) Заявлението се подава в срок три месеца от датата на влизането на лицето в Република България.

(3) Към заявлението се прилагат:

1. паспорт;

2. документ, който удостоверява, че лицето е член на семейството на гражданин на Европейския съюз;

3. удостоверение за продължително пребиваване на гражданина на Европейския съюз, чийто член на семейството е, когато това е необходимо;

4. документ за платена държавна такса.

(4) Картата за продължително пребиваване се издава в срок до три месеца от подаване на заявлението.

(5) При непълноти в документите по ал. 3 на лицето се определя четиринадесетдневен срок за отстраняването им, до изтичането на който срокът по ал. 4 спира да тече.

(6) Когато в срока по ал. 5 лицето не отстрани допуснатите непълноти, органите на Национална служба "Полиция" мотивирано отказват издаването на удостоверение за продължително пребиваване.

(7) Отказът по ал. 6 подлежи на оспорване по реда на Административнопроцесуалния кодекс.

Чл. 13. При необходимост преди издаването на удостоверение или карта за продължително пребиваване органите на Национална служба "Полиция" могат да поискат от компетентните служби на държавата по произход на лицето извършване на проверка дали то представлява заплаха за националната сигурност или обществения ред.

Чл. 14. Правото на продължително пребиваване на член на семейството на гражданин на Европейския съюз, който е гражданин на Европейския съюз, не се засяга при смърт, напускане, прекратяване на брака или фактическото съжителство с гражданина на Европейския съюз, ако отговаря на едно от условията по чл. 8, ал. 1 и 2 .

Чл. 15. (1) При смърт на гражданин на Европейския съюз правото на продължително пребиваване на членовете на семейството му, които не са граждани на Европейския съюз, не се засяга, ако са пребивавали в Република България най-малко една година преди смъртта му.

(2) При напускане на гражданин на Европейския съюз правото на продължително пребиваване на неговите деца или на другия родител не се засяга, при условие че децата пребивават в Република България и са записани в училище от системата на народната просвета или във висше училище до приключване на обучението.

(3) Член на семейството на гражданин на Европейския съюз, който не е гражданин на Европейския съюз, запазва правото си на продължително пребиваване при прекратяване на брака или фактическото съжителство, ако отговаря на условията по чл. 8, ал. 1, т. 1 и 2 и по отношение на който е налице едно от следните обстоятелства:

1. бракът или фактическото съжителство са продължили най-малко три години, от които една година в Република България;

2. упражнява родителските права по силата на съдебно решение или споразумение;

3. пострадал е от домашно насилие преди прекратяване на брака или фактическото съжителство;

4. има право на посещаване на ненавършилото пълнолетие дете по силата на съдебно решение или споразумение, при условие че в съдебното решение или в споразумението се предвижда посещенията да се провеждат в Република България.

Чл. 16. (1) Гражданин на Европейския съюз или член на семейството му, който е гражданин на Европейския съюз, получава удостоверение за постоянно пребиваване, ако е пребивавал непрекъснато в продължение на пет години в Република България и ако отговаря на едно от следните условия:

1. работил е през последната една година към момента на прекратяване на договора като работник или на дейността му като самостоятелно заето лице, навършил е пенсионна възраст или по отношение на него е налице основание за по-ранно пенсиониране и е пребивавал непрекъснато в Република България повече от три години;

2. работник е или е самостоятелно заето лице, което не работи поради трайно намалена работоспособност и е пребивавал непрекъснато в Република България повече от две години;

3. работник е или е самостоятелно заето лице и неработоспособността му е резултат от трудова злополука или от професионална болест;

4. работник е или е самостоятелно заето лице, което в продължение на три години непрекъснато е пребивавало и работило в Република България и работи като такова в друга държава членка, като запазва мястото си на пребиваване в Република България и се връща поне веднъж седмично в нея.

(2) За упражняване на правата по ал. 1, т. 1 и 2 времето на работа в другата държава членка се смята за време на работа в Република България, като към него се приравняват и периодите на регистрирана безработица и на прекъсване на работа поради болест и злополука.

(3) Условието по ал. 1, т. 1 и 2 не се прилагат, когато работникът или самостоятелно зетото лице има сключен брак или е във фактическо съжителство с гражданин на Република България или такъв, който е загубил българското си гражданство по силата на сключване на брак с него.

(4) Когато работникът или самостоятелно зетото лице има право на постоянно пребиваване по ал. 1, членовете на семейството му, които живеят заедно с него в Република България, независимо от гражданството им, също имат право на постоянно пребиваване.

(5) При смърт на работника или на самостоятелно зетото лице, преди да придобие право на постоянно пребиваване по ал. 1 и договорът или дейността му не са прекратени, членовете на семейството му, които живеят с него в Република България, могат да придобият право на постоянно пребиваване, ако отговарят на едно от следните условия:

1. работникът или самостоятелно зетото лице към момента на смъртта е живяло непрекъснато в Република България в продължение на две години;

2. смъртта е резултат от трудова злополука или професионална болест;

3. преживелият съпруг е загубил българското гражданство поради сключване на брак с работника или самостоятелно зетото лице.

Чл. 17. Временни отсъствия до шест месеца в рамките на една година, отсъствия с по-голяма продължителност за задължителна военна служба, едно отсъствие поради уважителни причини за срок не повече от дванадесет последователни месеца или командироване в друга държава не прекъсват срока на пребиваване по чл. 16, ал. 1 .

Чл. 18. Удостоверението за постоянно пребиваване се отнема от лицето, на което е издадено, ако то отсъства от Република България за срок по-дълъг от две последователни години.

Чл. 19. (1) Член на семейството на гражданин на Европейския съюз, който не е гражданин на Европейския съюз, получава карта за постоянно пребиваване, ако е пребивавал непрекъснато за срок от пет години в Република България заедно с гражданин на Европейския съюз.

(2) Заявлението до Национална служба "Полиция" за издаване на карта за постоянно пребиваване се подава два месеца преди изтичането на срока на продължителното пребиваване.

(3) Картата за постоянно пребиваване се издава в срок до един месец от подаване на заявлението.

(4) Картата за постоянно пребиваване се преиздава служебно на всеки десет години.

(5) Картата за постоянно пребиваване се отнема от лицето, на което е издадена, при отсъствието му от Република България за срок по-дълъг от две последователни години.

Чл. 20. Документите, които се издават на гражданите на Европейския съюз и на членовете на техните семейства, които удостоверяват правото им на пребиваване, са валидни само на територията на Република България.

Чл. 21. (1) Гражданите на Европейския съюз и членовете на техните семейства при пребиваването си в Република България се легитимират с лична карта или паспорт и удостоверяват правото си на пребиваване с удостоверение или карта за пребиваване.

(2) Лицата са длъжни да представят документите по ал. 1 при поискване от компетентните органи.

Глава четвърта

ОГРАНИЧЕНИЯ НА ПРАВОТО НА ВЛИЗАНЕ И НА ПРАВОТО НА ПРЕБИВАВАНЕ

Чл. 22. Правото на влизане и правото на пребиваване в Република България на гражданин на Европейския съюз или на член на семейството му може да се ограничава по изключение и на основания, свързани с националната сигурност, обществения ред или общественото здраве.

Чл. 23. (1) Принудителните административни мерки, които се налагат на гражданин на Европейския съюз или на член на семейството му, са:

1. отнемане на правото на пребиваване в Република България;
2. експулсиране;
3. забрана за влизане в Република България.

(2) Налагането на мярката се основава единствено на личното поведение на лицето и се определя в зависимост от степента, в която то застрашава националната сигурност, обществения ред или общественото здраве.

(3) При налагането на мярката се вземат предвид продължителността на пребиваване в Република България, възрастта, здравословното състояние, икономическото и семейното положение, социалната и културната интеграция и степента на връзка със страната по произход на лицето, на което се налага.

Чл. 24. Отнемане на правото на пребиваване в Република България се налага на гражданин на Европейския съюз или на член на семейството му, когато:

1. са отпаднали основанията за пребиваване по чл. 8 ;
2. се установи, че за получаване на правото на пребиваване е представил неверни данни;
3. лицето отсъства от Република България за срок по-дълъг от две последователни години;
4. лицето страда от заболявания с епидемичен потенциал, определени от Световната здравна организация.

Чл. 25. (1) Експулсиране се налага на гражданин на Европейския съюз или на член на семейството му, когато присъствието му в Република България създава реална заплаха за националната сигурност или за обществения ред.

(2) Експулсиране се налага на гражданин на Европейския съюз, който пребивава в Република България през последните десет години, само в изключителни случаи,

свързани с националната сигурност, а на ненавършило пълнолетие лице - когато това е в негов интерес.

(3) При експулсиране на лицето му се отнема и правото на пребиваване в Република България и му се налага забрана за влизане в Република България.

(4) Когато заповедта за експулсиране не е изпълнена повече от две години след влизането ѝ в сила, органът, който я е издал, проверява дали все още са налице фактическите основания за издаването ѝ. Ако фактическите основания са отпаднали, заповедта се отменя.

(5) Гражданин на Европейския съюз или член на семейството му, на който е наложено експулсиране, не се експулсира в държава, в която животът и свободата му са застрашени и е изложен на опасност от преследване, изтезание или нечовешко или унижително отношение.

Чл. 26. (1) Забрана за влизане в Република България се налага на гражданин на Европейския съюз или на член на семейството му, който с действията си създава реална заплаха за националната сигурност или за който има данни, че извършва действия против националната сигурност или обществения ред.

(2) Забраната за влизане в Република България е за срок до десет години.

(3) Едновременно със забраната за влизане може да се отнеме и правото на пребиваване.

Чл. 27. (1) Принудителната административна мярка се налага със заповед на директора на Национална служба "Сигурност", директора на Национална служба "Полиция" или на упълномощени от тях длъжностни лица, която се изпраща на Държавната агенция за бежанците.

(2) В заповедта се посочват срокът за оспорването ѝ, компетентният административен съд и срокът за доброволно напускане на Република България.

(3) Срокът за доброволно напускане не може да бъде по-кратък от един месец, освен ако лицето продължава да застрашава националната сигурност, обществения ред или общественото здраве.

Чл. 28. (1) Заповедта за налагане на принудителна административна мярка се оспорва по реда на Административнопроцесуалния кодекс.

(2) Жалбата срещу заповед за налагане на принудителна административна мярка спира изпълнението ѝ, освен когато заповедта е издадена на основание, свързано с националната сигурност.

Чл. 29. Заповедта за налагане на принудителна административна мярка се изпълнява след влизането ѝ в сила от органите на дирекция "Миграция" или от органите на Главна дирекция "Гранична полиция".

Чл. 30. (1) Лицето, на което е наложена принудителна административна мярка на основание, свързано с националната сигурност, може да подаде молба за отмяна на мярката след изтичане на три години от влизането в сила на заповедта за налагането ѝ.

(2) Органът, издал заповедта, се произнася по молбата в срок не по-дълъг от шест месеца от получаването ѝ.

Глава пета

АДМИНИСТРАТИВНОНАКАЗАТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

Чл. 31. Наказва се с глоба от 50 до 300 лв. лице, което:

1. използва чужд документ за самоличност, паспорт, удостоверение за пребиваване или карта за пребиваване, ако деянието не съставлява престъпление и не подлежи на по-тежко наказание;

2. отнеме, укрие или унищожи документ за самоличност, паспорт, удостоверение за пребиваване или карта за пребиваване на друго лице, ако деянието не съставлява престъпление и не подлежи на по-тежко наказание;

3. не представи документ за самоличност, паспорт, удостоверение за пребиваване или карта за пребиваване при поискване от компетентните органи.

Чл. 32. Наказва се с глоба от 20 до 150 лв. лице, което:

1. попречи на орган на власт да извърши проверка за установяване на самоличността му;

2. обяви неверни данни при подаване на заявление за издаване на документи по този закон, ако деянието не съставлява престъпление и не подлежи на по-тежко наказание.

Чл. 33. За маловажни нарушения на този закон се налага глоба по квитанция до 20 лв. от упълномощените за това длъжностни лица.

Чл. 34. (1) Нарушенията се установяват с акт, съставен от компетентно длъжностно лице, упълномощено от директора на Национална служба "Полиция".

(2) Въз основа на съставения акт директорът на Национална служба "Полиция" или упълномощено от него длъжностно лице издава наказателно постановление.

(3) Установяването на нарушенията, издаването на наказателните постановления, обжалването и изпълнението им се извършват по реда на Закона за административните нарушения и наказания.

ДОПЪЛНИТЕЛНА РАЗПОРЕДБА

§ 1. По смисъла на този закон:

1. "Член на семейството на гражданин на Европейския съюз" е:

а) лице, което е сключило брак или има фактическо съжителство с гражданин на Европейския съюз;

б) низходящ на гражданин на Европейския съюз, който не е български гражданин и не е навършил двадесет и една години или е лице на негова издръжка, или е наследник на съпруга;

в) възходящ, който е на издръжка на гражданина на Европейския съюз или на съпруга.

2. "Удостоверение за продължително пребиваване" е документ, който се издава от Национална служба "Полиция" и удостоверява правото на продължително пребиваване на гражданин на Европейския съюз в Република България.

3. "Удостоверение за постоянно пребиваване" е документ, който се издава от Национална служба "Полиция" и удостоверява правото на постоянно пребиваване на гражданин на Европейския съюз в Република България.

4. "Карта за продължително пребиваване" е документ, който се издава от компетентния орган и удостоверява правото на продължително пребиваване на член на семейство, който не е гражданин на Европейския съюз.

5. "Карта за постоянно пребиваване" е документ, който се издава от компетентния орган и удостоверява правото на постоянно пребиваване на член на семейството на гражданин на Европейския съюз, който не е гражданин на Европейския съюз.

6. "Уважителни причини" са бременност и раждане, тежко заболяване, обучение или професионално обучение.

ЗАКЛЮЧИТЕЛНА РАЗПОРЕДБА

§ 2. Законът влиза в сила от датата на влизане в сила на Договора за присъединяване на Република България към Европейския съюз.

Законът е приет от 40-то Народно събрание на 20 септември 2006 г. и е подпечатан с официалния печат на Народното събрание.